

Мельник М.С., студент ННІПН НАВС
Науковий керівник: старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПН НАВС Пономарьова Т.С.

Відповідно до ст. 297 Господарського кодексу України за агентським договором одна сторона (комерційний агент) зобов'язується надати послуги другій стороні (суб'єкту, якого представляє агент) в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок.

Агентський договір повинен визначати сферу, характер і порядок виконання комерційним агентом посередницьких послуг, права та

обов'язки сторін, умови і розмір винагороди комерційному агенту, строк дії договору, санкції у разі порушення сторонами умов договору, інші необхідні умови, визначені сторонами. Договором повинна бути передбачена умова щодо території, в межах якої комерційний агент здійснює діяльність, визначену угодою сторін. У разі якщо територію дії агента в договорі не визначено, вважається, що агент діє в межах території України. Агентський договір укладається в письмовій формі. У договорі має бути визначено форму підтвердження повноважень (представництва) комерційного агента.

Агентський договір розглядається як самостійний вид договору, який призначений обслуговувати потреби комерційного обороту. Визначаючи місце агентського договору серед інших договорів, його слід віднести до групи торгово-посередницьких договорів, тобто договорів про надання послуг. Це місце агентського договору зумовлює його консенсуальний характер: договір вважається укладеним з моменту досягнення сторонами угоди з істотних умов.

Агентський договір є двостороннім, оскільки кожна із сторін - і та, котра надає послуги, і та, яка їх оплачує, - наділяються відповідно як правами, так і обов'язками.

Господарський кодекс передбачає, що агентський договір повинен містити істотні умови, за якими слід визначити:

а) сферу, характер і порядок виконання комерційним агентом по сервісних послуг,

б) права та обов'язки сторін,

в) умови і розмір винагороди комерційному агенту,

г) строк дії договору,

д) санкції у разі порушення сторонами умов договору.

На мою думку, ці положення можна розглядати в якості істотних умов. Водночас окремими статтями ГК передбачені наслідки неузгодження ряду зазначених умов (наприклад, ст.287 п.2,3, ст.303) Як бачимо, ці наслідки не пов'язані з визнанням договору укладеним. Тому питання позначення вказаних умов в якості істотних залишається дискусійним.

На сьогодні Цивільний кодекс України не легалізував агентського договору як конструкції, яка має право на самостійне існування. Тому слід звернутися до Господарського кодексу України, який присвятив агентським відносинам гл. 31. Усе комерційне посередництво у сфері господарювання в ГК ототожнюється з агентськими відносинами. Під агентським договором розуміють зобов'язання, за яким одна сторона (комерційний агент) зобов'язується надати послуги другій стороні (суб'єкту, якого представляє агент) в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок. У загальному вигляді можна було б погодитися з таким визначенням, якби не положення про те, що агент повинен виступати тільки від імені принципала і що всі посередницькі відносини у сфері господарювання є агентськими (п. 3 ст. 295 ГК України).

Усе вищезазначене, з одного боку, окреслює особливості цього інституту в країнах загального права, а з іншого - осіб, які діють за договорами доручення та комісії у праві континентальних країн, можна назвати «агентами», а договори, на підставі яких вони діють, - «агентськими угодами». Таким чином, якщо укладається агентський договір, то до правовідносин, що виникають із нього, застосовуються норми, що регулюють договори доручення та комісії. Тому виходячи з наведеного можна зробити висновок, що для англо-американського права характерним є розуміння агентського договору як родового, при якому доручення і комісія виступають спеціальними видами, що підпорядковуються інституту агентування.